

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бабушкина А. П. История русской детской литературы / А. П. Бабушкина. – М.: Учпедгиз, 1948. – 470 с.
2. Блок А. А. Записные книжки / А. А. Блок. – М.: Гослитиздат, 1965. – 298 с.
3. Груздев С. Что читать детям рабочих? / С. Груздев // Правда. – 1912. – №3. – С.28.
4. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років. – 3 видання, доопрацьоване та доповнене. – К.: Університет, 2010. – 288 с.
5. Потемкин П. Война кукол / П. Потемкин // Галчонок. – 1912. – №12. – С.10.
6. Письмо А. М. Горького к сибирскому краеведу В. И. Анучину. А. М. Горький. – Собр. соч.: в 30 т. – Т.28. – М.: Посвещение, 1903. – С. 296.
7. Федоров-Давыдов А. А. Взгляд на детскую литературу / А. А. Федоров-Давыдов // Кто за детей.

Галерея писателей за детей. – М.: Г. П. Иовенко. – 1906. – С.15–28.

8. Чуковский К. И. Из воспоминаний / К. И. Чуковский. – М.: Советский писатель, 1958. – С.240.
9. Чуковский К. И. «Доллары и шпаги» и «Лидия Чарская» / К. И. Чуковский // От двух до пяти. – М.: Детгиз, 1953. – С. 279–294.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Озерна Наталія Миколаївна – аспірант кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Вчитель англійської мови ДНЗ № 37 «Ластівка»

Коло наукових інтересів: історія дошкільної педагогіки, виховна література для дошкільників другої половини ХІХ – середина ХХ століття.

УДК 378

ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ ЯК ОСНОВНА МЕТА В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Олена ПАВЛЕНКО (Черкаси)

Постановка та актуальність проблеми. У зв'язку з євроінтеграційними процесами, які відбуваються у всіх сферах життєдіяльності сучасного суспільства, особлива увага приділяється підготовці майбутнього викладача в системі професійної педагогічної освіти. У цих умовах виникає потреба в спеціальній розробці шляхів формування методичної культури майбутнього викладача економіки.

Однією з основних цілей в системі формування методичної культури викладача вищої школи є цілепокладання. Вирішити нагальні проблеми сучасної освіти здатний викладач, що вміє вибудовувати процес цілепокладання, а значить, викладач, який володіє творчим стилем мислення, умінням аналізувати педагогічні явища, ставити педагогічно обгрунтовані цілі, відбирати і своєчасно корегувати засоби для їхньої реалізації, адекватно оцінювати результативність власної діяльності.

Сучасні дослідження свідчать про те, що в реальному педагогічному процесі мета є визначальним чинником, тим стрижнем, довкола якого педагог об'єднує всі педагогічні засоби в систему, визначаючи місце кожного з них [3, с. 42].

Аналіз досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури і психолого-педагогічних досліджень дозволяє зробити висновки, що спектр досліджень цілепокладання досить широкий. Значний вклад у вирішення проблеми цілепокладання і різних його аспектів привнесли такі зарубіжні і вітчизняні учені, як В. Беспалько, С. Блум, С. Занюк, М. Кларін,

А. Маркова, Ф. Осипов, І. Сверчевська, А. Хуторський та ін.

Такі учені, як: Ю. Бабанський, Ф. Кумбс, О. Лебедев, В. Сластенін виділяють системність цілепокладання; розкривають вміст основних його етапів, як компонентів структури педагогічної діяльності (Н. Боритко, Л. Головіна, Н. Гумерова, М. Кларін та ін.); розглядають функції педагогічного цілепокладання в організації проектної діяльності та управлінні освітнім процесом (Н. Матяш, С. Расчетіна, Л. Регуш, Н. Тализіна та ін.).

Перша таксономія навчальних цілей була розроблена групою американських психологів і педагогів під керівництвом С. Блума. У вітчизняній педагогіці відома класифікація навчальних цілей за рівнями засвоєння, яка належить В. Беспалько. П. Гусак розглядає рівні вмісту освіти в єдності з рівнями цілепокладання в педагогічній системі. Учені Н. Гузій, В. Гінецінський, І. Зязюн, Ю. Кулюткін та ін. розглядають цілепокладання як чинник регуляції педагогічної діяльності; як елемент методичної культури (І. Беленюк, Б. Стрілець, А. Шабликин і ін.).

Таким чином, дослідники розглядають цілепокладання з різних позицій, але всі вони вважають цілепокладання основою діяльності педагога, досить складною і відповідальною її частиною.

Мета – проаналізувати наукову літературу та надати наукові підходи тлумачення педагогічного цілепокладання; показати значення цілепокладання в формуванні методичної культури майбутнього викладача

економіки; визначити взаємозв'язок цілепокладання та мотивації; надати наукові підходи до класифікації цілей.

Виклад основного матеріалу. Складовою поняття «цілепокладання» є «мета», яка має філософсько-методологічне, психологічне і педагогічне значення. Аналіз розуміння цієї категорії вказує на багатоаспектний характер. На основі аналізу наукової літератури можемо виділити наступні напрями:

- філософський та історичний характер мети;
- віддзеркалення мети в педагогіці: розвиток особистості як мета сучасної освіти;
- віддзеркалення процесуально-діяльнісного характеру мети в психології;
- зв'язок мети та інших категорій діяльності.

Поняття мети в історії філософії завжди було джерелом гострих дискусій. Не випадково, в сучасній науці не існує єдності в трактуванні мети діяльності людини. Найчастіше, у філософській літературі категорія «мета» визначається, як: 1) ідеальний суб'єктивний образ бажаного результату діяльності, на досягнення якого направлені дії; 2) сам результат діяльності, відбитий в свідомості, але не образ цього результату; 3) одночасно практичний результат діяльності та його ідеальний образ.

Становлення поняття «мета» у філософській науці, дозволяє зробити висновок про те, що зміст категорії «мета» – багатоаспектне явище. Мета відображає протиріччя і причинні стосунки в світі, зв'язки суб'єктивного і об'єктивного, а головне, має діяльнісну природу. Діяльність, у свою чергу, є властивою лише людині формою відношення до дійсності. При цьому людина існує як людина, з тих пір і до тих пір, поки вона активна, причому її активність доцільна і визначається метою. Таким чином, мета - один з основоположних елементів усвідомленої діяльності людини. Оскільки процес навчання є взаємодією того, хто навчає і тих, хто навчаються, то цілі мають бути усвідомлено прийняті (визначені) не лише викладачем, але і студентами.

Звернемося до аналізу проблеми педагогічних цілей. Категорія «мети» є об'єктом дослідження педагогів, як у минулому, так і сьогодні.

У роботах педагога К. Ушинського, вказується, що всяка людська вільна і свідомо діяльність передбачає мету. Досягнення мети - найістотніше для людини. Але це видимість. Сама по собі мета необхідна для людини більше, ніж її досягнення. К. Ушинський, виділяв дві сторони педагогічної праці - наука і мистецтво виховання людини. При цьому віддавав меті визначальне значення, виражене ним в знаменитій метафорі про архітектуру [14, с.483].

Н. Крупська наголошує: «ясно поставленная цель, углубленное понимание цели, определение путей к этой цели - это то, что необходимо каждому педагогу» [8, с.113-114].

А. Макаренко надавав особливого значення цілям в педагогічній діяльності вчителя: «Цели нашей работы должны быть выражены в реальных качествах людей, которые выйдут из наших педагогических рук» [11, с.441]. На особливу увагу заслуговують ідеї А. Макаренка про необхідність цілеспрямованої діяльності як педагога, так і вихованців, усвідомленість цілей і завдань, до вирішення яких вони приступають; про створення ситуацій успіху, без яких неможлива постановка нових цілей і завдань [10, с.160].

На сьогоднішній час проблема педагогічного цілепокладання привертає увагу вітчизняних і зарубіжних учених, що розглядають цілепокладання в декількох аспектах: у системі загальної освіти, дидактиці, вихованні. О. Бобилева відмічає, що у розвиток ідеї цілепокладання в дидактиці внесла суттєвий вклад концепція проблемного навчання, базуючись на загальній логіці протікання навчального процесу і логіці розвитку продуктивного розумового процесу [1, с. 142].

Проблемі цілепокладання в педагогічному процесі присвячені дослідження Л. Байбуродової, Н. Кузьміної, А. Маркової і ін. О. Лебедєвим досліджені теоретичні основи педагогічного цілепокладання в системі освіти [9]. В. Гладких створені основи теорії педагогічного цілепокладання в діяльності керівника [2]. Н. Коростильовою визначена специфіка педагогічного цілепокладання, як об'єкту управління, і методологічно обґрунтований можливий характер управління ним [7].

М. Казакіна вважає, що осьове положення мети доводиться на трьох рівнях: соціологічному, коли мета виступає основною точкою перетину взаємообумовленості соціального і морального процесів як загальних явищ; психологічному, як подальшої суспільно-значущої мети; педагогічному, коли виходячи з розуміння природи процесу, що вивчається, забезпечується його організація і самоорганізація «довкола» висунутої мети [6, с.63].

Необхідність нових підходів до сучасної освіти пред'являє до викладача високі вимоги, оскільки викладач не лише сам повинен чітко розуміти і визначати кінцевий результат навчання, але і погоджувати цілі із студентами.

Розглядаючи проблему цілей в освіті, цілі, умовно, можна розділити на дві категорії: цілі, які викладач ставить перед собою, та предметні цілі-завдання, які викладач ставить перед

студентами, і вирішення яких є основним засобом досягнення головних цілей.

На думку С. Занюка: «Цілепокладання - це прийняття і утримання цілей, поставлених іншою людиною перед суб'єктом, а також самостійна постановка цілей» [4, с.295].

Таким чином, ми припускаємо, що педагогічна діяльність викладача буде ефективною, якщо його цілі одночасно направлені на навчання, виховання і розвиток студентів, а також на самонавчання, самовиховання, саморозвиток.

А. Измайлова та В. Пятін вважають, що нероздільність цілей часто приводить до зрушень з цілей на засоби, а інколи і до повної втраті цілей. Навіть найменший прорахунок у визначенні мети педагогічної діяльності приводить до значних моральних витрат, а деколи до серйозних педагогічних невдач.

В. Пятін відмічає, що «прогнозирование учебной деятельности зависит от уровня постановки педагогической цели» та виділяє декілька особливостей педагогічних цілей: 1) визначення мети передбачає прорахування питань прогнозування; 2) мета має бути по можливості конкретною; 3) постановка мети, її уточнення і коректування йдуть безперервно. «В этом случае нельзя забывать о дальних и ближних целях. По мере развития ученика, его роста, обучения, совершенствования происходит приближение дальней цели, она становится более реальной, близкой, но одновременно идёт процесс уточнения новых целей. Непрерывная корректировка цели связана с её применением во времени - динамика изменения цели» [12, с.39].

У педагогічній науці склалася стала точка зору: цілепокладання характеризують як трикомпонентне утворення, що включає: 1) висунення і обґрунтування цілей; 2) визначення шляхів їх досягнення і формулювання завдань; 3) проектування очікуваного результату.

Для успішності цілепокладання, необхідно дотримувати ряд вимог:

– діагностичність: цілі повинні висуватися і корегуватися на основі постійного вивчення потреб і можливостей учасників педагогічного процесу, викладача та студентів;

– реальність: врахування в процесі цілепокладання можливостей конкретної ситуації;

– спадкоємність: кожні наступні цілі і завдання повинні витікати з попередніх;

– узгодженість: цілі і завдання не повинні суперечити одні одному, цілі окремих учасників педагогічного процесу не повинні суперечити загальним цілям;

– ідентичність (прийняття цілей на емоційному і раціональному рівнях всіма учасниками педагогічного процесу);

– результативність (контроль результатів досягнення мети, можливість визначити, виміряти, наскільки вдалося досягти поставленої мети).

Необхідно зазначити, що в системі формування методичної культури майбутнього викладача економіки в нашому дослідженні цілепокладання є ключовою основою. Методична культура викладача основна складова професійної підготовки майбутнього викладача. Методична культура передбачає високий рівень розвитку особистості викладача та його професійної майстерності в організації і здійсненні навчально-виховного процесу.

Основоположне значення для нашого дослідження має виділення компонентів методичної культури майбутніх викладачів економіки. Як складне особистісне утворення, методична культура викладача економіки має складну структуру, в змісті якої взаємодіють мотиваційно-ціннісний, змістово-процесуальний, інтелектуально-емоційний та рефлексивно-оцінний компоненти. Структурні компоненти методичної культури викладача економіки мають свою логіку, сукупність елементів, внутрішню організацію, вони взаємообумовлюють та доповнюють один одного.

Оскільки цілепокладання є основою для формування методичної культури майбутнього викладача економіки, то логічно, що одним із компонентів методичної культури викладача економіки є мотиваційно-ціннісний компонент.

Цілепокладання нерозривно пов'язано з мотивацією, оскільки досягнення бажаного результату є мотивом всієї подальшої діяльності. На зв'язок мотивів та цілей вказував С. Рубінштейн «всякое действие человека исходит из тех или иных мотивов и направляется на определенную цель; оно разрешает ту или иную задачу и выражает определенное отношение человека к окружающему» [13, с.97].

Система формування мотивації педагогічної діяльності майбутніх викладачів економіки являє собою цілісну сукупність структурних і функціональних компонентів, які знаходяться у взаємозв'язку і взаємодії між собою і підпорядковані цілям системи. Групу структурних компонентів складають: мета, стан сформованої мотивації педагогічної діяльності, методи формування мотивації, об'єкти і суб'єкти, умови функціонування системи. Групу функціональних компонентів складають: завдання, функції, способи і прийоми, дії і операції, аналіз ефективності і корекція формування професійної мотивації педагогічної

діяльності. Мотивація виступає рушійною силою поведінки в структурі особистості майбутнього викладача, оскільки мотив виконує роль внутрішнього регулятора майбутніх дій викладача.

Мотиваційно-ціннісний компонент методичної культури викладача економіки розглядається як система ціннісних орієнтацій, мотивів, цілей, інтересів, стилів відносин, моральних якостей, властивих особистості, які чинять вплив на перетворюючу діяльність.

Мотиваційно-ціннісний компонент методичної культури викладача економіки включає усвідомлене відношення до методичних цінностей, як складової частини професійно-педагогічної діяльності; усвідомлення ролі методичної діяльності в процесі особистісно-професійного розвитку і самореалізації особистості викладача. Під час формування методичної культури викладача економіки важливо не тільки навчити правильно обирати цілі, зміст, методи, форми навчання і т.п., а й важливо розвивати мотиви і потреби в отриманні та пошуку знань інноваційної спрямованості. Якщо побудована система дидактичних прийомів, засобів, методів, форм навчання не орієнтована на мотивацію, на глибинне розуміння та освоєння професійно значущих компетенцій, то не забезпечується розвиток інноваційного мислення, готовності до творчого вирішення педагогічних завдань. Стимулювання і розвиток мотиваційної сфери викладача виступає як чинник динамічного розвитку інноваційної методичної культури викладача.

Мотиваційно-ціннісний компонент визначає культурні спрямування, систему внутрішніх принципів і переконань в необхідності засвоєння педагогічної культури взагалі та методичної культури зокрема, як професійно-значущих якостей, і характеризується сформованістю ціннісних уявлень, наявністю відносно цілісної «Я-концепції». Зміст цього компонента представляє інтегруючу систему особистісних сенсів, ціннісних орієнтацій, мотивів і потреб, які регулюють професійну поведінку викладача в педагогічній діяльності, а також відображають психологічну установку на розвиток педагогічної та методичної культури як особистісно-необхідне і, отже, внутрішньо прийнятне переконання.

Ефективність і користь від професійної діяльності буде лише в тому випадку, коли викладач усвідомлює цінності, ідеали, цілі своєї роботи, має бажання здійснювати професійну діяльність. Цінності вирізняються функціональною значимістю, оскільки, вони виражають загальну моральну спрямованість і ціннісний сенс поведінки людини. Саме в такому значенні вони розуміються як регулятори

відносин між особистістю і суспільством, у поведінці окремих людей. Особистісного сенсу цінності набувають і мотиваційно впливають на свідомість та поведінку лише тоді, коли вони глибоко усвідомлюються і сприймаються особистістю. Ціннісні орієнтації не тільки регулюють гуманістичну спрямованість професійної діяльності викладача, а й, як мотив діяльності і спілкування, визначають та характеризують будову її мотиваційної сфери, надають їй відповідну спрямованість, яка реалізується в діяльності і спілкуванні.

Ціннісні орієнтації визначають здатність викладача до саморегуляції, самовизначення, самоствердження в професійній діяльності, до рефлексії (як процесу осмислення викладачем основ своєї діяльності, в ході якої відбувається самооцінка себе, як суб'єкта методичної діяльності і професійної взаємодії, планування і коригування дій, формування культурних установок).

Таким чином, потреба в самореалізації, ціннісні орієнтації і професійна спрямованість є необхідною умовою успішної професійної діяльності викладача. Виділений нами мотиваційно-ціннісний компонент виступає як системоутворюючий в підготовці викладача і виражає усвідомлене спонукання до оволодіння і розвитку методичного аспекту педагогічної діяльності.

Мотиваційно-ціннісний компонент методичної культури майбутнього викладача економіки також спрямований на формування у майбутніх викладачів специфічних педагогічних цінностей професійної діяльності, суб'єктивне сприйняття та набуття яких особистісно значущі для студента. Мотиваційно-ціннісний компонент методичної культури майбутнього викладача відповідає за утримання та збагачення ідеального професійного образу, який забезпечує професійне становлення викладача. Ми поділяємо точку зору, яка міститься в дослідженнях В. Бездухова, Б. Братусь, О. Дробницького, які вважають, що педагогічні цінності – це системоутворюючий початок професійно-педагогічної діяльності.

Існують різні способи і принципи класифікації цінностей. Наприклад, виділяють предметні цінності та суб'єктивні цінності. До предметних цінностей відносяться предмети матеріальної і духовної діяльності людей, а також природні явища, що мають для людини позитивне значення і здатні задовольняти його потреби. Суб'єктивні цінності - це установки, оцінки, вимоги, заборони, які виступають регуляторами діяльності людини. Матеріальні цінності задовольняють матеріальні потреби людини (у їжі, одязі, житлі). Духовні цінності задовольняють духовні потреби людини (у пізнанні, творчості, прекрасному).

На думку М. Рокича, цінності розділяються на дві основні групи: цінності-цілі (термінальні цінності) і цінності-засоби (інструментальні цінності), кожна з яких має свої характеристики.

В системі педагогічних цінностей виділяють цінності самодостатнього та інструментального типу, які розрізняють за предметним змістом. Самодостатні цінності – цінності-цілі, що включають творчий характер праці педагога, престижність, соціальну значущість, можливість самоствердження, любов і прихильність до тих, кого навчають. Цінності цього типу слугують підставою розвитку особистості і викладача, і студентів. Цінності-цілі виступають як домінуюча аксіологічна функція в системі інших педагогічних цінностей, оскільки в цілях відображений основний сенс діяльності викладача. Цінності-цілі, суб'єктивуючись, стають значимими факторами педагогічної діяльності і впливають на інструментальні цінності, які носять назву цінності-засоби. Вони формуються в результаті опанування теорією, методологією і педагогічними технологіями, складаючи основу професійної освіти педагога.

Цінності-засоби складаються з трьох взаємозв'язаних підсистем: власне педагогічні дії, направлені на рішення професійно-освітніх і особистісно-розвиваючих задач (технології навчання і виховання); комунікативні дії, що дозволяють реалізувати особистісні і професійно орієнтовані завдання (технології спілкування); дії, що відображають суб'єктну сутність педагога, які інтегративні за своєю природою, оскільки об'єднують всі три підсистеми дій в єдину аксіологічну функцію. Цінності-засоби підрозділяються на такі групи, як цінності-стосунки, цінності-якості і цінності-знання.

І. Ісаєв пропонує наступну класифікацію професійних цінностей педагога:

- цінності-цілі - цінності, які розкривають значення і сенс цілей професійно-педагогічної діяльності педагога;

- цінності-засоби - цінності, що розкривають значення способів і засобів здійснення професійно-педагогічної діяльності;

- цінності-стосунки - цінності, що розкривають значення і сенс стосунків як основного механізму функціонування цілісної педагогічної діяльності;

- цінності-знання - цінності, які розкривають значення і сенс психолого-педагогічних знань в процесі здійснення педагогічної діяльності;

- цінності-якості - цінності, які розкривають значення і сенс якостей особистості викладача: різноманіття взаємозв'язаних індивідуальних, особистісних, комунікативних, професійних якостей особистості викладача як суб'єкта професійно-педагогічної діяльності, що

виявляються в спеціальних здібностях: здібності до творчості, здатності проектувати свою діяльність і передбачати її наслідки та ін. [5. с.77-78].

Ряд учених в основу класифікації цінностей заклали соціально-педагогічний аспект: включення педагогічної діяльності в структуру соціуму і соціальних стосунків. У зв'язку з цим автори виділяють суспільно-педагогічні, професійно-групові та індивідуально-особистісні цінності. Всі три види цінностей взаємопов'язані поміж собою. Кожен педагог, акумулюючи суспільно-педагогічні і професійно-групові цінності, будує свою особистісну систему цінностей, елементи якої набирають вигляду аксіологічних функцій.

Таким чином, здійснюючи пошук шляхів реалізації цілей педагогічної діяльності, викладач обирає свою професійну стратегію, вміст якої складає розвиток себе і інших.

В подальшому в нашому дослідженні ми більш детально розглянемо, як здійснюється реалізація методичних цілей в педагогічній діяльності викладача.

Висновки. В системі формування методичної культури майбутнього викладача економіки найважливішою характеристикою є педагогічне цілепокладання. Педагогічне цілепокладання сприяє перетворенню цілей у певні конкретні завдання, дозволяє оптимально підбирати форми, методи і засоби навчального процесу, планувати прийоми педагогічної взаємодії, визначати результат. В основі педагогічного цілепокладання лежать мотиви – внутрішні сили, які спонукають до активності в навчально-виховному процесі. Педагогічне цілепокладання ґрунтується на педагогічних ціннісних орієнтаціях. Ціннісні орієнтації, особистісне відношення до професії мають важливе значення для формування індивідуального стилю педагогічної діяльності. На основі ціннісних орієнтацій формується мотиваційно-ціннісне відношення до педагогічної професії, цілей і засобів педагогічної діяльності, яке проявляється в педагогічній спрямованості особистості.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бобылева О.А. Развитие идеи целеполагания в построении обучения в отечественной дидактике: середина 50-х - 80-е гг. XX века: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / О.А. Бобылева. – Хабаровск, 2008. – 274 с.
2. Гладких В.Г. Теоретические основы целевого управления учреждением образования: дис. ... докт. пед. наук: 13.00.02 /В.Г. Гладких. – Оренбург, 2001. – 396с.
3. Гумерова Н.Л. Развитие педагогического целеполагания у учителей общеобразовательных школ: аксиологический подход: дис. ... канд. пед. наук. 13.00.01 / Н.Л. Гумерова. – М., 2008. – 217с.

4. Занюк С.С. Психологія мотивації /Занюк С.С. – К.: Либідь, 2002. - 304 с.
5. Исаев И.Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя /Исаев И.Ф. – М.: Академия, 2002. – 208с.
6. Казакина М.Г. Ценностные ориентации школьников и их формирование в коллективе /Казакина М.Г. – Л.: ЛГТГИ, 1989. – 83с.
7. Коростылева Н.Я. Педагогическое целеполагание в современной школе как объект управления: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Н.Я. Коростылева. – СПб., 2002. – 218с.
8. Крупская Н.К. Педагогические сочинения: В 11-ти т. /Крупская Н.К. – М.: Изд-во Академии педагогических наук, 1959. – Т. 5. – 320с.
9. Лебедев О.Е. Теоретические основы педагогического целеполагания в системе образования: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / О.Е. Лебедев. – СПб., 1992. – 364с.
10. Макаренко А.С. Собрание сочинений: В 8-ми т. /Макаренко А.С. – М.: Педагогика, 1971. – Т.3. – 487 с.
11. Макаренко А.С. Сочинения: В 7-ми т. /Макаренко А.С. – М.: Изд-во Академии педагогических наук, 1960. – Т.5. – 558с.
12. Пятин В.А. Управление педагогическим процессом в современной школе (вопросы теории и методологии): [учебное пособие] /Пятин В.А. – М.: МГПИ им. В.И. Ленина, 1986. – 90с.
13. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии: В 2-х т. /Рубинштейн С.Л. – М.: Педагогика, 1989. – Т.1. – 488с.
14. Ушинский К.Д. Педагогические сочинения: В 6-ти т. /Ушинский К.Д. – М.: Просвещение, 1990. – Т.6. – 526с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Павленко Олена Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри вищої школи і освітнього менеджменту Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Коло наукових інтересів: педагогіка вищої школи, формування методичної культури викладача.

УДК 371.134

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ АВІАЦІЙНИХ ФАХІВЦІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ

Тетяна ПЛАЧИНДА (Кіровоград)

Актуальною для України є глибока та всебічна модернізація сфери вищої освіти з виділенням необхідних для цього ресурсів та створенням механізмів їх ефективного впровадження. При цьому особливо значим є перехід країни на євроінтеграційний шлях розвитку. Для успішного здійснення процесів модернізації освітньої сфери важливого значення набуває забезпечення якості освітніх послуг під час професійної підготовки майбутніх фахівців.

Підготовка курсантів до професійної діяльності в умовах євроінтеграції потребує пошуку неординарних шляхів організації навчально-виховного процесу. Формування світогляду майбутніх авіафахівців, їх ціннісних орієнтацій, системного сучасного соціального та гуманістичного мислення в навчальному процесі детермінується системою об'єктивних і суб'єктивних факторів. До останніх належать інтеграційні процеси навчальної діяльності.

Питання інтеграції в навчальній діяльності є актуальним серед науковців педагогічної галузі. Інтегративно-педагогічні концепції розглядають з різних позицій: концепція інтеграції загальної та професійної освіти (М.А.Берулава, Ю.С. Тюнников); концепція взаємодії освіти і ринку (Є.В. Ткаченко, І.П. Смирнов, В.А. Поляков), концепція відкритості професійної освіти (Є.В. Ткаченко, І.П. Смирнов, В.А. Поляков, Н.К. Чапаєв),

концепція соціального партнерства (В.А. Міхеев, І.П. Смирнов, Є.В. Ткаченко, Н.К. Чапаєв, В.Н. Якимець), концепція вищої робочої освіти (Г.М. Романцев), концепція інтеграції педагогічного і технічного знання (Н.К. Чапаєв, М.Л. Вайнштейн), концепція інтеграції та диференціації форм організації навчання (І.Г. Ібрагімов) тощо. Але, незважаючи на високий рівень зацікавленості цією проблемою, недостатньо уваги, на нашу думку, приділено інтегративним підходам під час професійної підготовки курсантів льотних навчальних закладів.

Метою нашого дослідження є огляд наукових думок щодо поняття “інтеграція” та впровадження її в навчальний процес вищої школи. Надати авторське визначення означеної дефініції та довести важливість застосування інтеграції навчальних дисциплін у професійній підготовці майбутніх авіаційних фахівців.

Виклад основного матеріалу. Інтегроване навчання має принципове значення як для процесу формування професійної компетентності майбутніх авіаційних спеціалістів, так і для їхньої подальшої професійної діяльності в авіаційній галузі. Інтеграція – процес і результат створення нерозривно зв'язаного, єдиного, цілісного. Результатом інтеграції є поява якісно нової, інтегративної властивості, яка не зводиться до суми властивостей об'єднаних елементів, а